

Om **UNDERVISNING** af **MENNESKER**

Paul Lysholdt Rasmussen, der arbejder **professionelt som projektleder**, har skrevet en artikel om det at undervise som **hundeeinstruktør**.

Aktive hundemennesker er vant til at deltage i alle mulige aktiviteter med og uden deres hunde. Takket være forhåbentligt dygtige og kompetente instruktører udvikles deres hunde og de selv. Jeg har trænet mange forskellige steder, haft mange forskellige træningsforløb og under mange forskellige trænere. Der har været stor forskel på kvaliteten af undervisningen både affødt af underviseren og deltagerne.

- I denne artikel har jeg skrevet lidt om de overvejelser man som underviser gør sig, når man skal undervise voksne og – formodes det – interesserede kursister:
- ☒ Hvordan undervisningen forberedes.
- ☒ Betydningen af det første møde med kursisterne.
- ☒ Det videre kursusforløb, med en beskrivelse af nogle af de persontyper, man kan møde på træningsbanen, og hvilke udfordringer de kan give.
- ☒ Et bud på hvordan alle parter kan få endnu mere glæde af træningen.

Forberedelse

Udgangspunktet for al undervisning er at nogen (instruktøren) ønsker at andre (kursisterne) skal lære noget. For at formidle viden eller færdigheder skal instruktøren:

- ☒ kende sit stof (være fagligt dygtig),
- ☒ vide hvordan man kan lære andre stoffet (være pædagogisk),
- ☒ have lyst til at lære andre stoffet (være engageret)
- ☒ tilrettelægge et forløb, så dette kan ske i praksis.

At planlægge undervisning kan umiddelbart virke enkelt, men det er langt fra tilfældet. Ved planlægningen af forløbet skal den gode instruktør bl.a. forholde sig til det faglige indhold og den pædagogiske indfaldsvinkel og mange gange også forhold, som ikke har med selve det faglige at gøre f.eks. administration og markedsføring.

- Det er bl.a. følgende spørgsmål, der skal besvares:
- ☒ Det faglige indhold i kurset. Hvad er det der skal formidles? Der skal udarbejdes en kursus-/undervisningsplan, som beskriver hvad der skal behandles pr. træningsrunde, om der skal være hjemmearbejde osv.
- ☒ Varighed af kurset. Både den enkelte session og det samlede forløb.
- ☒ Målet med undervisningen. Hvad skal deltagerne gerne kunne, når de har gennemført undervisningen?
- ☒ Træningsarealet. Skal der fx være ind-

- hegnet, så hundene kan løbe løs? Kræves der redskaber, bevoksning, vand mv.?
- ☒ Målgruppen. Hvilken type kursister henvender kurset sig til?
- ☒ Kritisk masse. Er der kursister nok i det geografiske område? Hvad kan der gøres for at tiltrække dem?
- ☒ Forudsætninger hos kursisterne. Forudsættes det, at de kan noget specifikt på forhånd, fx anvende klikker? Kræves det at hundene kan noget på forhånd?
- ☒ Forventninger og drivkraften hos de kommende kursister. Hvorfor skal de vælge netop dette hold?
- ☒ Den pædagogiske tilgang. De fleste af os véd, at der skal forskellig motivation til, afhængig af hvilken øvelse vi skal træne med vores hund. Det skal instruktøren også kunne ved at skabe variationer, kombinationer, utraditionelle øvelser osv. for at gøre det spændende og afvekslende for kursisterne.

Når der inviteres til undervisningen skal så meget som muligt af ovenstående formidles, kort og koncist. Så potentielle kursister kan se hvad de får ud af at deltage, hvad de skal kunne samt alt det praktiske. Først som sidst skal instruktøren være forberedt på, at der kommer henvendelser fra folk, der gerne vil deltage, men ikke helt lever op til forudsætningerne. Det må instruktøren naturligvis forholde sig til i de enkelte situationer. I modsætning til det, vi normalt lærer ved træning af hunde, er det vigtigt at en instruktør kan sige "Nej". Hvis kurset er baseret på, at deltagerne kan bruge en klikker, eller at hunden kan apportere, eller at hunden har bestået LP3, og dette ikke er opfyldt, så skal instruktøren sige nej – eller også er kursusforudsætningerne forkerte. Hvis instruktøren i stedet kan henvise til et andet relevant kursus er det naturligvis ideelt.

Kort sagt: Instruktøren skal have et klart mål med sin undervisning og have formidlet det, så de rette kursister melder sig og véd præcis, hvad de går ind til.

Det første møde

"You never get a second chance to make a first impression" (du får ikke en anden mulighed for at gøre et første indtryk).

TO AUTENTISKE SCENARIER:

1. Du har tilmeldt dig et hold; der står i invitationen, at undervisningen foregår "xxx hal". Du hører ikke nærmere, men møder i god tid på dagen ved hallen. Du gætter på, at det nok holdes udendørs, og efter lidt søgen ser du nogle gå rundt med hunde. Ja, det er der! Der er en præsentationsrunde. ➤

TEKST: PAUL LYSHOLDT RASMUSSEN • FOTO:

► "Der er nogle nye ansigter", siger instruktøren. Du kender ingen af de andre, så for dig er det lutter nye ansigter. Du har fået tilmeldt dig et hold, som har kørt et stykke tid, og du er den nye på holdet.

2. Du tilmelder dig et hold, som skal træne "xxx skole". Du får en mail i god tid inden, hvor der fortælles, hvordan du kommer frem, og hvor du kan parkere. Da du møder til første træning med hunde præsenterer instruktøren sig og fortæller, hvad hun forventer af os og hvilket mål vi forventes at træne efter.

Hvor føler du dig mest velkommen?

"En god lærer vil vurdere sin klasse, inden han begynder at undervise."

Instruktøren vil - afhængig af typen af kursus - se sine kursister live, enkeltvis, og danne sig et første indtryk. Det er her instruktøren finder ud hvilken type, den enkelte kursist er (se nedenfor), og i praksis ser, om de lever op til forudsætningerne. Og måske skal praktisere det svære: "Du passer ikke på dette hold", formentlig sagt på en mere elegant måde ...

Og det er her, den gode instruktør får en første opfattelse af, hvad der motiverer den enkelte deltager. Jeg trænede for nylig på et hold, hvor vi arbejdede meget individuelt, mens instruktøren gik rundt og gav feedback - den ene gang, han kom til mig, kommenterede han forskellige forhold, og så sagde han "Det var nogle meget flotte pladser!" Hallo, det var positiv forstærkning, der ville noget.

Jeg er overbevist om, at det meste at det, der fungerer på hunde, også fungerer på mennesker. Og både hunde og mennesker reagerer positivt på at få at vide, at det de

lige gjorde, var godt. Hunden får en trækkeleg eller en godbid; føreren får ros af træneren eller en "det var flot" eller en tommelfinger i vejret fra en medkursist. Der er intet så motiverende som ægte ros, når man gør noget godt - og det giver også en god fornemmelse at give ros!

Det videre forløb

Det første møde svarer til hvedebrødsdagene. Der er vide grænser for accept af fejl og misforståelser, men derefter begynder hverdagen. De enkelte kursister træder i karakter i overensstemmelse med deres typer, og instruktøren skal anvende sin palette af pædagogisk indsigt. Det kan være fristende for instruktøren at bruge det meste af sin tid på de dygtige og flittige elever, men det er typisk de andre typer, der kræver mere. Omvendt skal man passe på, at man ikke bruger for meget tid på de andre og lader de dygtige klare sig selv, fordi de alligevel gør det så godt. Instruktøren skal afbalancere sin indsats. Alle skal have noget med hjem, og selv en lille detalje, der lykkes for en "mindre dygtig" kursist, kan betyde et stort fremskridt og en stor tilfredsstillelse - både for instruktør og for kursist.

Nedenfor har jeg beskrevet nogle typer af kursister, som jeg har oplevet. Typerne findes sjældent rendyrket i virkeligheden - en "almindelig" kursist har ofte elementer fra flere af typerne. Når der står "han" eller "hun" om en given type er det kun for variationens skyld. Jeg har intet grundlag for at mene, at et køn er repræsenteret mere end andre i en type.

1. Den dovne

- ☒ Kommer til træningen lejlighedsvis.
- ☒ Træner ikke mellem træningssessionerne.
- ☒ Undrer sig over at der ikke sker fremskridt.

Den dovne er egentlig ikke særligt interesseret i træningen, men forstår simpelthen ikke hvad det hele går ud på. Hans hund lærer ikke rigtigt noget, selvom den sagtens kunne. Når instruktøren gennemgår en øvelse, afbryder den irriterende midt i det hele og spørger om noget, der lige er sagt, men som han ikke har forstået, eller vil blive sagt om et øjeblik alligevel. Han kan også stille underlige spørgsmål, som ingen forstår. Når øvelsen skal udføres skal han have det hele engang til, fordi han ikke fulgte ordentlig med, bl.a. skulle han lige have styr på sin hund, som han har meget lidt kontakt med. Træneren kan næsten ikke slippe af med ham; han er en tidsrøver, der aldrig helt forstår forklaringerne, og alligevel ikke følger de råd, han får. De andre kursister bliver irriterede på ham, fordi instruktionerne trækker ud, og han får meget mere fokus end de andre.

En variant af denne type er den umulige. Det umulige består i, at der bare er sket en uheldig kombination af menneske og hund. For ejeren kan det typisk fremstå som, at hans hund er noget ganske specielt, og at den ikke modtagelig for samme træning som de andres hunde. Han kan med nogen overbevisning fortælle, at grunden til at hans hund gør meget af tiden, er at det er en gøende race, og at der ikke kan gøres noget ved det. For de andre kursister - og ikke mindst for træneren - er det åbenlyst, at ejeren simpelthen har fået en race, som han ikke forstår sig på, og som stresser af kedsomhed. Instruktørens forsøg på at forklare om relevante aktivitetsmuligheder for hunden preller som regel af. Jeg oplevede på et hvalpehold en medkursist med en Kleiner Münsterländer han, som blev kastreret inden den var et halvt år, for "at tage toppen af skarpheden". Som instruktør er det en kunst at fordele sin tid ligeligt mellem alle kursister, nogle

enkelte kursisters ambitioner og så eventuelt prøve at hæve overliggeren lige så stille.

En variant af denne type er Hyggeonklen. Han vil gerne gøre det så godt for sin hund. Den møder ikke så mange andre hunde, så derfor er det jo godt at komme på et hyggehold. Træningen har absolut ikke prioritet for ham. Hunden "kan" normalt heller ikke så meget; mange vil opfatte den som uopdragen, og ejeren kan være meget distraherende, fordi han egentlig helst er fri for trænerens gennemgange og for at træne øvelserne. Bare han kan snakke med de andre kursister og hans hund med de andre hunde, så er han tilfreds.

2. Den irriterende

- ☒ Kommer gerne til træningen, og er ganske synlig.
- ☒ Stiller underlige spørgsmål.
- ☒ Følger ikke trænerens råd.

Den irriterende er egentlig ganske interesseret i træningen, men forstår simpelthen ikke hvad det hele går ud på. Hans hund lærer ikke rigtigt noget, selvom den sagtens kunne. Når instruktøren gennemgår en øvelse, afbryder den irriterende midt i det hele og spørger om noget, der lige er sagt, men som han ikke har forstået, eller vil blive sagt om et øjeblik alligevel. Han kan også stille underlige spørgsmål, som ingen forstår.

Når øvelsen skal udføres skal han have det hele engang til, fordi han ikke fulgte ordentlig med, bl.a. skulle han lige have styr på sin hund, som han har meget lidt kontakt med. Træneren kan næsten ikke slippe af med ham; han er en tidsrøver, der aldrig helt forstår forklaringerne, og alligevel ikke følger de råd, han får. De andre kursister bliver irriterede på ham, fordi instruktionerne trækker ud, og han får meget mere fokus end de andre.

En variant af denne type er den umulige. Det umulige består i, at der bare er sket en uheldig kombination af menneske og hund. For ejeren kan det typisk fremstå som, at hans hund er noget ganske specielt, og at den ikke modtagelig for samme træning som de andres hunde. Han kan med nogen overbevisning fortælle, at grunden til at hans hund gør meget af tiden, er at det er en gøende race, og at der ikke kan gøres noget ved det.

For de andre kursister - og ikke mindst for træneren - er det åbenlyst, at ejeren simpelthen har fået en race, som han ikke forstår sig på, og som stresser af kedsomhed. Instruktørens forsøg på at forklare om relevante aktivitetsmuligheder for hunden preller som regel af. Jeg oplevede på et hvalpehold en medkursist med en Kleiner Münsterländer han, som blev kastreret inden den var et halvt år, for "at tage toppen af skarpheden".

Som instruktør er det en kunst at fordele sin tid ligeligt mellem alle kursister, nogle

taler meget mere end andre og nogle har hunde det er nødvendigt at bruge mere tid på end andre. Bed kursisten blive lige efter træningen, hvis det er muligt og diskuter træningen med ham, stil spørgsmål til kursisten og bliv enige om en strategi til at tackle de eventuelle problemer vedkommende har med sin hund. Hvis problemet har karakter af et adfældsproblem må man gøre det klart at det ikke kan løses på træningspladsen, men at der skal professionel hjælp til.

3. Den bedrevidende

- ☒ Kommer til alle træningerne.
- ☒ Tror han véd en masse om hundetræning.
- ☒ Har måske selv været instruktør i en anden sammenhæng.

Den bedrevidende er en "farlig" type. Han har i modsætning til fleste andre typer en grundlæggende viden om det med hunde, har læst indtil flere bøger om hunde og været til et par foredrag. Med den ballast føler han sig kaldet til at rådgive ikke alene sine medkursister, men også instruktøren, om hvordan man bedst indlærer forskellige øvelser.

En speciel variant kender en instruktør, som han har trænet hos tidligere, og som er specielt dygtig, hvilket bliver nævnte adskillige gange ved hver træning. Hver gang en øvelse gennemgås kan han berige gennemgangen med nogle andre måder at træne på, i langt de fleste tilfælde efter nogle principper, som ikke passer i den pågældende sammenhæng, og instruktøren skal virkelig gøre sig umage for at fastholde sin autoritet.

De andre kursister, som forsøger at holde fokus på instruktøren, bliver dels usikre, dels irriterede, og der er ikke kamp om at komme til at komme i par med den bedrevidende, hvis man skal træne noget sammen. Hans stude afspejler også, at han ikke er kommet så langt i træningen, som han burde være, sin store viden taget i betragtning. Så han mister hurtigt "status"

på holdet. Hvis han skal vise en øvelse, og den ikke fungerer, er hans standardbemærkning: "Den kan altid derhjemme". I bund og grund ender folk i bedste fald med at have lidt ondt af ham, og undre sig over at han overhovedet er på holdet.

En variant af denne type er Træneren, som selv er instruktør med en anden træningsform, end den der praktiseres på det aktuelle kursus. I den positive udgave er han interesseret i at tilegne sig den nye træningsform. I den negative udgave er han en endnu besværligere udgave af den bedrevidende. I kraft af sin erfaring kan han være ganske farlig for den usikre instruktør. Han har prøvet at indøve øvelserne i andre sammenhænge med andre hunde, og sikkert også nogle gange med succes, og stiller derfor spørgsmål til metoden. Jeg har oplevet det med kursister, der skal anvende klikker, men viser sig ikke at have lært dette korrekt - og pludselig begynder at udtrykke skepsis overfor klikkertræning i det hele taget. Deres skepsis kan smitte af på andre kursister, hvis instruktøren ikke hurtigt griber ind.

Som instruktør er det vigtigt at se det positive hos alle kursister og finde noget at rose hver enkelt for. Giv vedkommende ret hvis han har det eller stil spørgsmål ud til alle kursister. "Hvordan vil I foreslå at træne denne øvelse" eller "hvad synes I om dette forslag? På den måde viser man at alle har ret til at have en mening og at man kan diskutere fordele og ulemper ved forskellige træningsforslag.

4. Den overambitiøse

- ☒ Kommer til alle træninger.
- ☒ Træner en del mellem træningerne.
- ☒ Vil opnå resultater hurtigt.

Den overambitiøse er først og fremmest opsat på at nå resultater. Han er meget flittig, og følger også til en vis grad træningsrådene. Men han har et grundlæggende

▶ problem med at forstå, at ting tager tid. Holdningen er "hvor svært kan det være", og kriterierne hæves lynhurtigt, så hans hund ikke har en chance for at følge med. Når instruktøren viser øvelsen med den overambitiøse hund, går det altid meget fint, men så snart den overambitiøse selv tager over, går det galt, typisk fordi han lige hæver overliggeren for meget. Den avancerede overambitiøse har sågar lagt en karriereplan for sin hund.

Den overambitiøse kunne nå langt, hvis han gearede ned og erkendte, at man ikke kan forcere træningen. Men hans fokus er ofte "er der ikke lige en genvej", og instruktøren kan give ham nogle fif, men i bund og grund ikke overbevise ham om, at hans ambitioner er urealistiske. Hans medkursister bærer lidt over med ham, og synes nok det er mest synd for hans hund, som gerne vil være med, men tit efterlades forvirret over førerens hensigter.

At stille spørgsmål er igen en god strategi: Hvad er dit kriterium? Hvordan har du planlagt at træne denne øvelse? Hvad er det næste trin i øvelsen? Kan din hund ..... og eventuelt se hvordan det går – hvis det ikke går godt kan man spørge igen: hvis du gentager det du lige gjorde før, hvor stor er sandsynligheden for at hunden laver fejl?

Anerkend den overambitiøses ambitioner og mål, ros indsatsen, og tal igen og igen om at man bedst når målene ved at gå langsomt frem.

5. Den velmenende

- ☒ Kommer stort set til alle træninger.
- ☒ Er totalt vild med sin hund.
- ☒ Vil så gerne gøre det godt.

Den velmenende deltager først og fremmest i træningen, fordi hun anser det for naturligt at aktivere sin hund på flest forskellige måder. Hun er meget lydhor overfor træneren, og følger gerne rådene. Og langt hen ad vejen går det meget godt. Da både hun selv og hunden er meget ivrige, opstår der dog af og til nogle problemer – når hunden er par gange ikke har gjort, som ejeren godt ville have den til, giver hun alligevel en belønning, fordi det ellers er synd for hunden. Hurtigt lykkes det at fastholde dette mønster, og den velmenende kursist bliver nu usikker.

Instruktøren kan hjælpe lidt under træningen, men udenfor træningen falder den velmenende tilbage til det gamle mønster, og frustrationen vokser, fordi det næste gang til træning viser sig, at hunden ikke er kommet videre. Nogen gange vil hun forklare, at hun ikke har fået trænet fordi hun haft så travlt

siden sidst og vil bruge meget tid på at forklare, hvad hun har haft travlt med.

Træneren kan gentage sine råd, og får rig lejlighed til at variere sine beskrivelser af de samme råd. De øvrige kursister lægger ikke rigtigt mærke til det. Og når dagen er omme vil kursisten lægge frustrationen fra sig, for det drejer sig trods alt først og fremmest om at have en glad og velstimuleret hund. Den velmenende kan nogle gange gå hen og blive pylret, men den egentligt pylrede ser man sjældent til træning.

Styrk selvtilliden for denne kursisttype og hjælp med at hæve kriterierne. Spørg hvad hunden bliver belønnet for og hvor langt den er kommet i træningen. Hjælp kursisten med at hæve kriterierne lidt mere, så de ved selvsyn ser at hunden faktisk godt kan mere end de tror.

Ovenpå alle disse mindre positive typer vil det være naturligt at præsentere den kursist, som alle instruktører drømmer om. Og her er han:

6. Den perfekte

- ☒ Kommer hver gang, intet kan holde ham væk.
- ☒ Følger interesseret trænerens anvisninger.

☒ Træner meget mellem træninger.

Den perfekte prioriterer netop dette hold højere end alt andet. Han har meldt sig til det, fordi målbeskrivelsen passer til hans aktuelle stade. Træneren kender ham sikkert godt, for han var også med på det forrige træningsforløb og kommer også på det næste – og skal nok huske at spørge, hvornår det finder sted, hvis det ikke allerede er annonceret.

Han spørger, hvis han er i tvivl, gennemfører øvelserne og lytter til instruktørens feedback. Hvis han kommer i par giver han konstruktiv feedback til den anden i parret. Han går noget hurtigere frem end de andre kursister, men det generer hverken ham eller de andre, for sådan er kurset lagt op.

Han siger tak til træneren, når dagens træning er omme. Når han går op til konkurrencer husker han at takke instruktøren, når det går godt.

Opfølgning

Mellem træningsrunderne kan instruktøren få henvendelser, men bortset fra det praktiske (fx afbud) er det normalt kun den perfekte, der henvender sig, for lige at få nogle råd vedrørende en detalje, der ikke fungerer.

På den sidste træningsdag sørger træne-

ren for kage eller noget andet hyggeligt, hvis ikke den perfekte er kommet ham i forkøbet.

En pæn afrunding vil også typisk være, at der gennemføres en simpel evaluering af forløbet, fx 5-6 spørgsmål om:

- ☒ Tilfredshed
- ☒ Orientering undervejs
- ☒ Selve træningen
- ☒ Træneren
- ☒ Arealet
- ☒ Om man vil komme igen

Så kan både tilfredse og utilfredse komme af med deres synspunkter, og instruktøren kan gøre næste runde endnu bedre.

Konklusioner

Det er et stort arbejde at skabe et godt kursusforløb. Det rigtigt gode forløb er et samspil mellem på den ene side en god underviser med noget på hjerte, indsigten til at formidle det og lære fra sig. Og på den anden side nogle kursister, som ønsker undervisningen og er med på præmisserne.

Jeg håber at denne artikel har tjent (mindst) tre formål:

- ☒ For det første skabt respekt om det arbejde, der ligger bag et kursus. Der er meget, der skal være tænkt igennem, plan-

lagt og udført for at skabe et godt forløb. Den gode instruktør har lagt noget af sit hjerteblod i kurset, og det skal værdsættes.

☒ For det andet fået instruktører til at reflektere over, hvad det indebærer at stå foran en broget flok kursister, med vidt forskellig baggrund, holdning, entusiasme osv.

☒ For det tredje fået kursister til at overveje, hvordan deres egen attitude er, når de kommer til træning. Jeg er sikker på, at mange kursister kan gøre deres aktuelle træningsforløb til en endnu bedre oplevelse for både sig selv, de andre kursister og instruktøren, ved at være bevidste om deres attitude.

Når det hele spiller sammen opstår fantastiske træningsforløb:

- ☒ Instruktøren giver dig lige præcis den feedback, du skal bruge.
- ☒ Medkursisterne støtter dig på en konstruktiv måde.
- ☒ Du opmuntrer de andre kursister på en god måde.
- ☒ Hunden smittes af den gode stemning og gør alting rigtigt.

Tro mig, det er synergi i praksis. Det er når 1 + 1 = 5. Jeg går høj hjem efter sådan en gang træning, og glæder mig bare til næste uge, hvor jeg skal til træning igen. ■

